

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

**ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

*26–27 лютого 2021 р.
м. Київ*

Київ
Інститут інноваційної освіти
2021

УДК 001(063):378.4 (Укр)
ББК 72я43
І66

*До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті),
надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.*

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

І66 **Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика :**
Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 лютого
2021 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр
прикладної інформатики НАН України. – Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти»,
2021. – 160 с.

Матеріали конференції рекомендуються освітянам, науковцям, викладачам, здобувачам
вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо¹.

Відповідальний редактор: С.К. Бурма
Коректор: П.А. Нємкова

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 001(063):378.4 (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2021
© Інститут інноваційної освіти, 2021
© Друк ФОП Москвін А.А., 2021

Підписано до друку 09.03.2021. Формат 60x84/16.
Віддруковано з готового оригінал-макету.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Charter. Ум. друк. арк. 9,3.
Зам. № 0903/21-З. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., англ.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Цифрова друкарня «Сору Арт».
69095, Запоріжжя, просп. Соборний, 109. Тел.: (061) 708-08-80
Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.**

¹ Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567; п. 28 Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»; п. 13 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 «Про питання стипендіального забезпечення»

І.О. Лисоконь,
асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Криворізького державного педагогічного університету

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В «ОСВІТНЬОМУ ПРАВІ» УКРАЇНИ

Актуальність теми полягає у визначені законодавчого закріплення можливості закладів вищої освіти в Україні провадити інвестиційну діяльність. Нині реалізація проектів, співпраця із приватними суб'єктами господарювання, отримання грантів від міжнародних та благодійних фондів, державна фінансова підтримка є структурними складовими інноваційної та інвестиційної діяльності закладів вищої освіти в контексті перспективного планування їх подальшої діяльності. Сучасні тенденції, особливо у період реформування освітньої галузі, потребують комплексного перегляду підходів, методів та форм освітньої політики, зокрема з питань нормативного забезпечення інвестиційної діяльності у вищій школі. **Метою дослідження є** аналіз та узагальнення аспектів «освітнього права» у питанні інвестиційної діяльності закладів вищої освіти в Україні як елемента державної освітньої політики. **Предметом дослідження є** аналіз «освітнього права» [6, с. 78] щодо інвестиційної діяльності закладів вищої освіти в Україні як елемента державної освітньої політики. **Практичне значення дослідження** полягає у висвітленні сучасного стану нормативно-правового забезпечення інвестиційної політики України в галузі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади державної освітньої політики активно розробляються В. Андрущенко, В. Бобрицька, Р. Вернидубом, Ю. Дудник, С. Макаренко, В. Савельєв тощо. Дослідженням інвестицій як напряму державного управління в сфері освіти М. Баран, Ю. Литюга, В. Мартиненко та С. Останіна. Теоретично базу залучення інвестицій та ефективність освітнього інвестування системи вищої освіти вивчають О. Базилевич, І. Вахович, М. Гончаренко, Д. Коваленко, С. Кожем'якіна, В. Кремень, В. Майстер, С. Пиріг, В. Савіщенко, Т. Яровенко та інші. Теоретико-методологічні засади дослідження законодавства у сфері освіти розробляють В. Андрущенко, В. Зайчук, Є. Красняков, С. Ніколаєнко, В. Савельєв та Т. Фініков.

Освіта є особливим соціальним інститутом, стан та розвиток якої можна охарактеризувати десятками показників, але основоположним показником розвитку системи освіти в будь-якій державі є стан нормативно-правового забезпечення та механізми його реалізації на практиці. Тому важливим питанням теорії та методики управління освітою є формування правового поля освіти [1, с. 136] або «освітнього права» [6, с. 78]. На нашу думку,

«освітнє право» — сукупність нормативно-правових актів України, що вирішують, забезпечують, контролюють та скоординовують питання діяльності освітньої галузі, всіх її інститутів, суб'єктів та суміжних з нею міжгалузевих питань.

«Освітнє право» [6, с. 78] в Україні представлене низкою нормативно-правових актів прийнятих Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та іншими центральними органами виконавчої влади в Україні. Тому з огляду на обрану тематику дослідження важливо проаналізувати окреслене правове поле у напрямку закріплення можливостей здійснення інвестиційної діяльності закладами вищої освіти.

Переглянувши Закон України «Про освіту» (2017) [3] можна зробити висновок, що закон передбачає та обґрунтовує достатню кількість аспектів необхідних для якісної інтеграції освіти до європейського освітнього простору. Законом визначена мінімальний поріг бюджетного забезпечення у розмірі не менше ніж 7% ВВП, що формується за рахунок державного та місцевого бюджетів. Варто зазначити, що закон визначив закладами освіти автономію у розпорядженні власними коштами, можливість отримання коштів не тільки від держави, спроможність брати участь у національних або міжнародних грантах, перспективу отримання фінансової та благодійної допомоги для власного розвитку тощо.

Перелічені зміни не тільки підтверджують позитивну тенденцію у розвитку освіти, а й сприяють покращенню інвестиційного мікроклімату в освітньому середовищі. Проте зазначений закон не визначає інвестиційні права чи можливості закладів освіти, що дає нам змогу дійти до висновку про нестійкі кроссекторальні зв'язки між освітньою політикою, зовнішньоінвестиційною діяльністю та державним управлінням.

Вища школа в Україні здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) [2]. Законом передбачений вектор розвитку системи вищої освіти, закріплено права та обов'язки суб'єктів вищої освіти, визначені загальні положення та принципи функціонування, унормовано структуру вищої освіти та загальні питання державної освітньої політики у вищій школі тощо. Окреме місце в законі відведено фінансово-господарській діяльності закладів вищої освіти. Проаналізувавши даний розділ можна стверджувати про неузгодженість деяких його норм. Наприклад не існує заборони на зовнішньоінвестиційну діяльність, але і не визначено підґрунтя для провадження такої діяльності на практиці або серед запропонованих можливих джерел фінансування відсутні інвестиції як одне із джерел. Водночас як позитивне набуття оновленого «освітнього права» [6, с. 78] відзначимо те, що Закон України «Про освіту» (2017) [3] визначає, що форми і види фінансування та інші питання фінансово-економічної діяльності закладів освіти можуть регламентуватись іншими спеціальними галузевими нормативними актами.

Важливим елементом інвестиційної діяльності є реалізація певними суб'єктами в повній мірі наданого права законодавчої ініціативи. Уряд та центральні органи виконавчої влади в Україні створюють та регулюють основні вектори реалізації державної інвестиційної політики без акцентування уваги на галузевій приналежності. Протягом декількох років, не дивлячись на оновлення нормативно-правових актів, що регулюють освітню галузь в Україні, Міністерством освіти і науки України не запропоновано уряду або парламенту проекти документів з уточнення прав та можливостей інвестиційної діяльності закладів освіти, не надано тлумачень або посилань на інші нормативні акти про організаційні, правові чи інші аспекти здійснення закладами вищої освіти інвестиційної діяльності.

Вважаємо, що важливими кроками у реформуванні системи вищої освіти, зокрема інвестиційної діяльності, є видання Указу Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (2020) [7], прийняття Концепції реформування публічного фінансування та управління закладами вищої освіти України (2019) [5], окреслене завдання Міністерства освіти і науки України щодо забезпечення взаємодії між закладами вищої освіти та промисловим сектором [4]. Проте зазначимо, що перелічених документах висвітлення питання інвестицій у вищу школу України не враховані в повній мірі, з огляду на відсутність нормативного підґрунтя, загальні тенденції ринку освітніх послуг та стан освітньої інфраструктури.

На підставі вище викладеного ми дійшли висновку, що інвестиційна діяльність у вищій школі визначається нормативно-правовими актами, що регулюють державну інвестиційну політику України. Питання інвестиційної діяльності та нормативного закріплення прав, обов'язків та можливостей закладів вищої освіти в даному напрямку потребують унормування на інституційному рівні. У нормативно-правовій базі, що регламентує освітню сферу в Україні взагалі не зустрічається поняття «інвестиції». Проте важливо, щоб на законодавчому рівні було закріплено можливість закладів вищої освіти самостійно брати участь в інвестиційній діяльності, визначено їх інвестиційні права і можливості.

До прийняття нового законодавства в освіті домінував радянський та пострадянський тип інвестицій в освіту, де головний інвестор – держава. Держава одночасно визначала напрями розвитку, державну освітню політику та необхідність інвестицій в освіту, що суттєво гальмувало розвиток освіти як соціально-економічного інституту держави. Нині на етапі реформування освітньої галузі важливим є конкретизація положень нормативно-правових актів України щодо інвестиційної політики у вищій школі.

Перспектива подальших досліджень. Аналіз законодавчої бази освіти, інвестиційної діяльності закладів вищої освіти та пошук слабких місць дадуть змогу сприяти удосконаленню чинного законодавства, визначити

пріоритетні напрями для інвестування в систему освіти на інституційному рівні та закріпити інвестиційні можливості закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Андрущенко, В. (2008). *Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю* : 2-ге вид., допов. Київ : Знання України. 819 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про освіту» №2145-VIII від 05.09.2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Засідання комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 03.02.2021 року. Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kpo.rada.gov.ua/documents/zasid/75602.html>
5. Концепція реформування публічного фінансування та управління закладами вищої освіти України. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1obC0K1NMhh9soat7LK9y-ughV4n070-h/view>
6. Андрущенко, В., Андрусишин, Б., Бобрицька, В., Вернидуб, Р., Савельєв, В., та ін. (2015). *Освітня політика: філософія, теорія, практика* : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 484 с.
7. Указ Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» №210/2020 від 03.06.2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/2102020-34045>